

Pöytäkirja ulkomaalaislain kokonaisuudistuksen esiselvityshankkeen seurantaryhmän 2. kokouksesta

Aika keskiviikko 2.2.2022 klo 9.30-11.30

Paikka videoyhteyden välityksellä

Läsnä

Minna Hulkkonen, sisäministeriö (puheenjohtaja)
Riitta Koponen, sisäministeriö (varapuheenjohtaja)
Kaija Suvanto, ulkoministeriö
Kaisa Tiusanen, oikeusministeriö
Jaana Vuorio, Maahanmuuttovirasto
Kristina Stenman, YVV
Elina Pirjatanniemi, Åbo Akademi
Anssi Keinänen, Itä-Suomen yliopisto
Jorma Kantola, sisäministeriö
Tiina Sinkkanen, sisäministeriö
Harri Sivula, sisäministeriö
Mariana Salgado, sisäministeriö
Tiia Talvitie, sisäministeriö
Jutta Gras, sisäministeriö (sihteeri)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi seurantaryhmän toiseen kokoukseen. Puheenjohtaja totesi, että professori Anssi Keinänen on kutsuttu mukaan seurantaryhmän jäseneksi.

2. Näkökulmia kuulemisiin ja osallistamiseen

Erytisasiantuntija Sami Demirbas oikeusministeriöstä ja lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi ympäristöministeriöstä kertoivat näkemyksistään ja kokemuksistaan liittyen kuulemiseen ja osallistamiseen.

Sami Demirbas korosti kuulemisen merkitystä tapana viedä valmistelua eteenpäin ja luoda ”tarinaa” yhteisestä prosessista. Olennaista on suunnitella tarkoin, mitä kuulemiselta halutaan missäkin vaiheessa valmistelua, ja kuvata valmisteluprosessi kokonaisuudessaan, jotta tiedetään, missä vaiheessa on mahdollista päästä osallistumaan ja vaikuttamaan valmisteluun. Korona-aika on myös tuonut uusia välineitä etäkuulemisiin (esim. Howspace), mutta rimaa ei kannata

välineiden vuoksi nostaa liian korkealle. Myös osallistamisen dokumentointi on arvokasta. Johanna Korpi korosti huolellisen taustatyön merkitystä ja aitoa vuorovaikutusta. Pohdittavaksi tulee, miten kuulla hiljaisia tahoja, joita ei välttämättä vakiintuneesti kuulla. On tärkeä miettiä, millä tavalla kuulemiset juoksutetaan läpi koko hankkeen. Erilaisia kuulemismenetelmiä on paljon (esim. tiedesparraus, kansalaisraadit, Erätauko) ja on löydettävä tasapaino osallistamisen ja tavoitellun lopputuotteen välillä.

Keskustelussa nousi esiin politiikan huomioon ottaminen valmisteluprosessissa, valmistelusta viestiminen eri kielillä saavutettavuuden varmistamiseksi, maahanmuuttajayhteisön osallistaminen, eri kuulemismenetelmien soveltuvuus erilaisissa tilanteissa, kuulemisen eri menetelmistä saatujen oppien dokumentoinnin tärkeys ja seurantanäkökulman huomioiminen läpi prosessin.

3. Kansainvälistä vertailua koskevan selvityksen esittely

Lakimies Keijo Siiskonen esitteli laatimaansa selvitystä kansainvälisestä vertailusta. Selvityksen taustalla on Euroopan muuttoliikeverkoston syyskuussa 2021 julkistama selvitys 23 maan maahanmuuttoon liittyvän kansallisen lainsäädännön rakenteesta ja terminologiasta. EMN:n selvityksen taustalla puolestaan on Belgian aiheesta tekemä kysely, sillä Belgiassa valmistellaan niin ikään ulkomaalaislainsäädännön uudistamista. Siiskonen esitteli havaintojaan koskien toisaalta ulkomaalaislainsäädännön rakennetta tietyissä Euroopan maissa ja toisaalta eräitä substanssikysymyksiä (mm. henkilöllisyyden selvittäminen ja toimeentuloedellytys).

4. Webropol-kyselyn ja politiikkahankkeen alustavia havaintoja

Harri Sivula esitteli Kokonaisvaltainen maahanmuuttopolitiikka-hankkeessa esiin nousseita teemoja. Eräs havainto on, että kuultavat tahot eivät tee eroa sen suhteen, onko kyse politiikasta vaiko lainsäädännöstä. Siksikin politiikkahanketta ja ulkomaalaislain esiselvityshanketta viedään eteenpäin käsi kädessä. Kuulemissa esiin nousseista veto- ja pitotekijöistä jälkimmäiset näyttelevät tärkeämpää roolia. Yksi keskeinen pitotekijä on perhe.

Jorma Kantola, Jutta Gras ja Mariana Salgado esittelivät joulutammikuussa eri sidosryhmille tehdyn ulkomaalaislain keskeisiä muutostarpeita kartoittaneen Webropol-kyselyn alustavia havaintoja. Vastauksia saatiin 130 ja kertynyttä aineistoa tullaan hyödyntämään eri tavoin hankkeen jatkotyössä. Eräänä yleisenä havaintona kyselyssä nousi esiin tarve lainsäädännön selkeyttämiseen. Keskeisinä substanssiteemoina vastauksissa toistuivat oleskelulupajärjestelmä kokonaisuudessaan, maastapoistaminen ja täytäntöönpanokelpoisuus sekä perhesiteet ja perheenyhdistäminen.

5. Luonnos hankkeen työsuunnitelmaksi

6. Luonnos hankkeen viestinnän ja sidosryhmätyön suunnitelmaksi

Puheenjohtaja esitteli lyhyesti luonnokset hankkeen työsuunnitelmaksi sekä viestinnän ja sidosryhmätyön suunnitelmaksi.

Käytiin lyhyt yleiskeskustelu, jossa nousi esiin mm. kysymys yhdestä / useammasta laista, parlamentaarinen valmistelu, hankkeen palastelu pienempiin asiakokonaisuuksiin jo tässä vaiheessa valmistelua, dokumentoinnin tärkeys, mahdollisuus siirtää joitakin asioita asetuksen tasolle sekä seurantaryhmän jäsenten rooli viestinnässä.

Puheenjohtaja pyysi, että suunnitelmaluonnoksiin toimitettaisiin kirjallisia kommentteja **pe 11.2. mennessä**.

7. Muut mahdolliset asiat

Muita asioita ei ollut.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään **ke 16.3. klo 9.30-11.30**. Kevään muut kokousajat ovat ke 27.4. ja ke 8.6.